

Få styr på kronisk inflammation og autoimmunitet - Dag 2

Umahro Cadogan • Madens og sundhedens mastermind

Food Can Change Your Mind

Du kan spise og leve dig sund og rask

Fra syg til rask • Fra usund til sund • Fra sund til toppræstation •

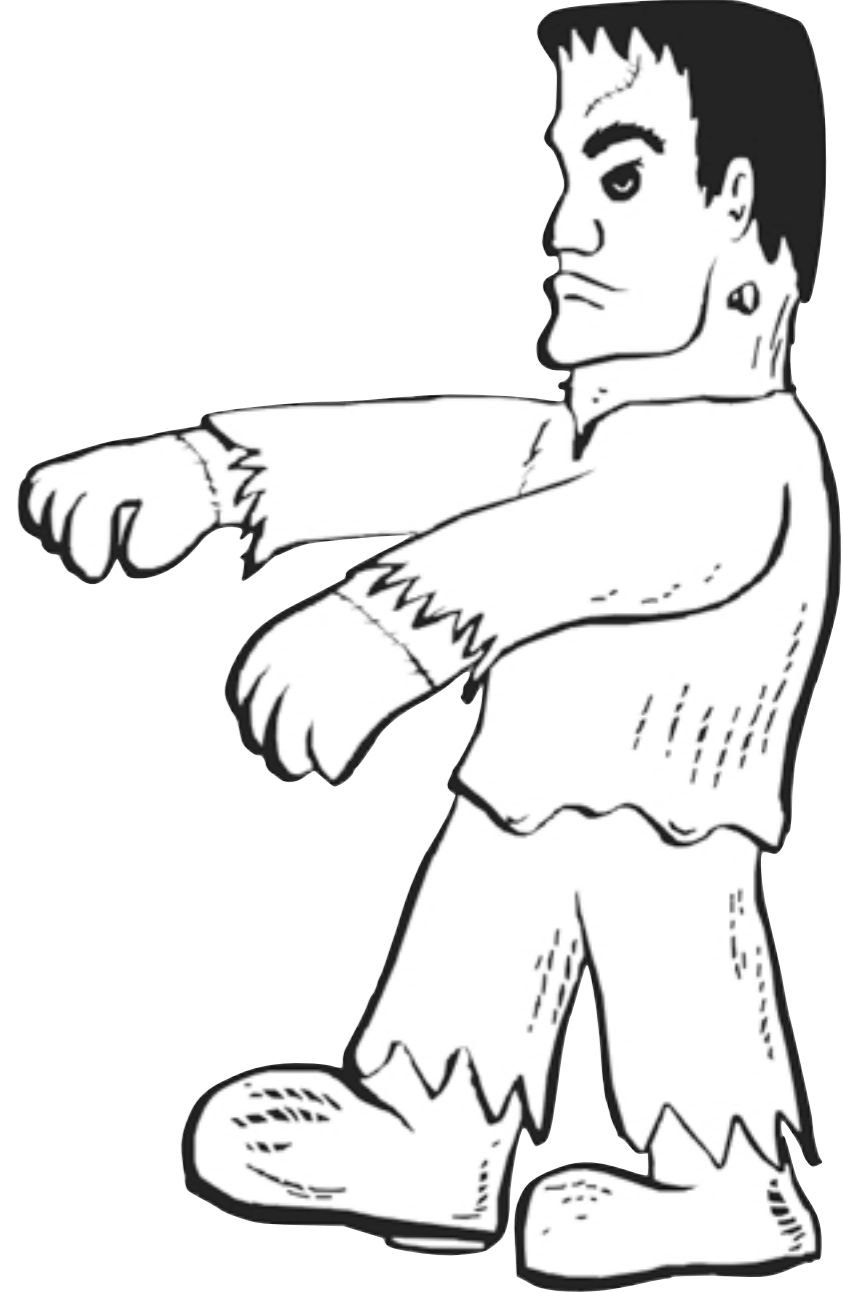
Mad der er medicin forklædt som himmerigsmundfulde

Aftenens program

- De praktiske detaljer
- Mad og livsstil taler til din krop
- K.R.A.M.S.S.S.-faktorerne
- Anti-inflammatorisk kost
- Dine sundhedslektier til i morgen
- Vi ses i morgen aften

MADEN OG LIVSSTILEN TALER TIL DIN KROP

LOVE

NOT

HATE

SOUTHWARK STREET SE1
BANKSIDE

⇌ ⊕ LONDON BRIDGE →

HOP EXCHANGE →

BOROUGH MARKET →

SOUTHWARK CATHEDRAL →

**DU FÅR “SVAR PÅ
TILTALE”**

GENES LOAD THE GUN...

CLICK

...BUT ENVIRONMENT PULLS THE TRIGGER!

BASAL SUNDHED KOMMER FØRST!

K.R.A.M.S.S.S.- FAKTORERNE

**K.
R.
A.
M.
S.
S.
S.**

- K for kost, ernæring og maden

K.

R.

A.

M.

S.

S.

S.

- K for kost, ernæring og maden
- R for rygestop ... og nikotin er ikke uskyldigt

K.
R.
A.
M.
S.
S.
S.

K.
R.
A.
M.
S.
S.
S.

- K for kost, ernæring og maden
- R for rygestop ... og nikotin er ikke uskyldigt
- A for (kontrolleret) alkoholforbrug

K.

•K for kost, ernæring og maden

R.

•R for rygestop ... og nikotin er ikke uskyldigt

A.

•A for (kontrolleret) alkoholforbrug

M.

•M for motion, bevægelse, fysisk aktivitet og (genop)træning

S.

S.

S.

K.

- K for kost, ernæring og maden

R.

- R for rygestop ... og nikotin er ikke uskyldigt

A.

- A for (kontrolleret) alkoholforbrug

M.

- M for motion, bevægelse, fysisk aktivitet og (genop)træning

S.

- S for søvn

S.

S.

K.

- K for kost, ernæring og maden

R.

- R for rygestop ... og nikotin er ikke uskyldigt

A.

- A for (kontrolleret) alkoholforbrug

M.

- M for motion, bevægelse, fysisk aktivitet og (genop)træning

S.

- S for søvn

S.

- S for stresskontrol ... mindre stressbelastning og mere afstressning

S.

K.

- K for kost, ernæring og maden

R.

- R for rygestop ... og nikotin er ikke uskyldigt

A.

- A for (kontrolleret) alkoholforbrug

M.

- M for motion, bevægelse, fysisk aktivitet og (genop)træning

S.

- S for søvn

S.

- S for stresskontrol ... mindre stressbelastning og mere afstressning

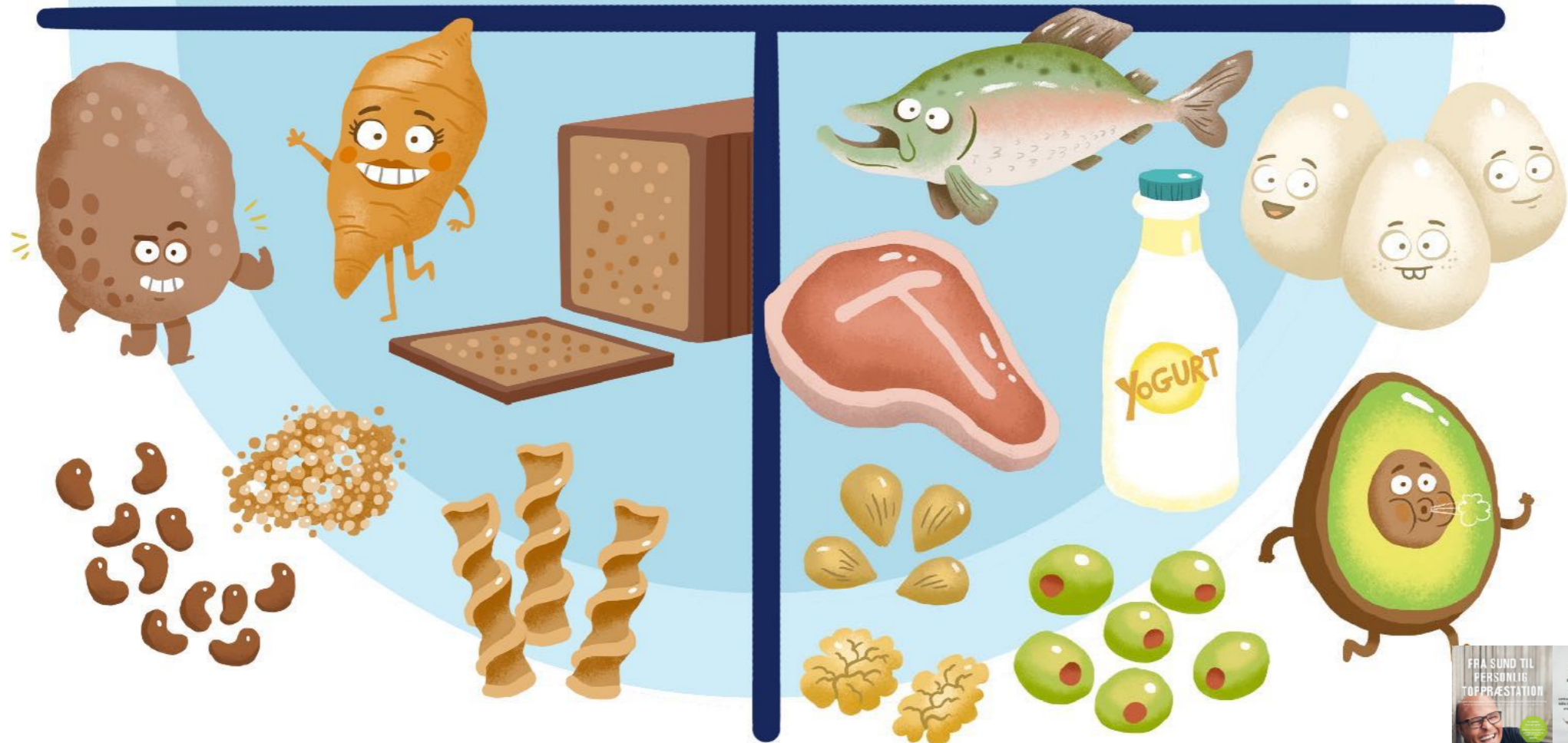
S.

- S for det sociale og psykosociale

K.
R.
A.
M.
S.
S.
S.

- K for kost, ernæring og maden
- R for rygestop ... og nikotin er ikke uskyldigt
- A for (kontrolleret) alkoholforbrug
- M for motion, bevægelse, fysisk aktivitet og (genop)træning
- S for søvn
- S for stresskontrol ... mindre stressbelastning og mere afstressning
- S for det sociale og psykosociale
- Kropssammensætning, fedt%, fedtplacering, muskelmasse og vægt*

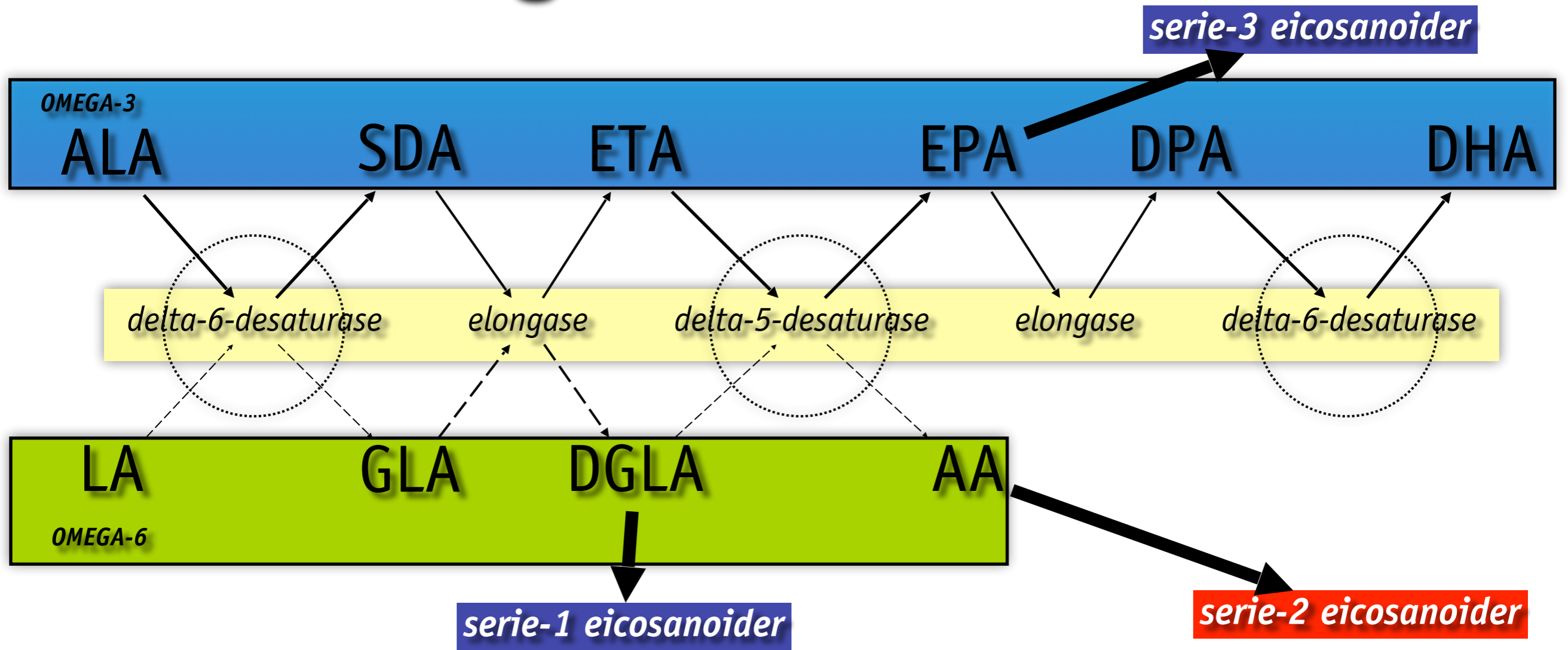

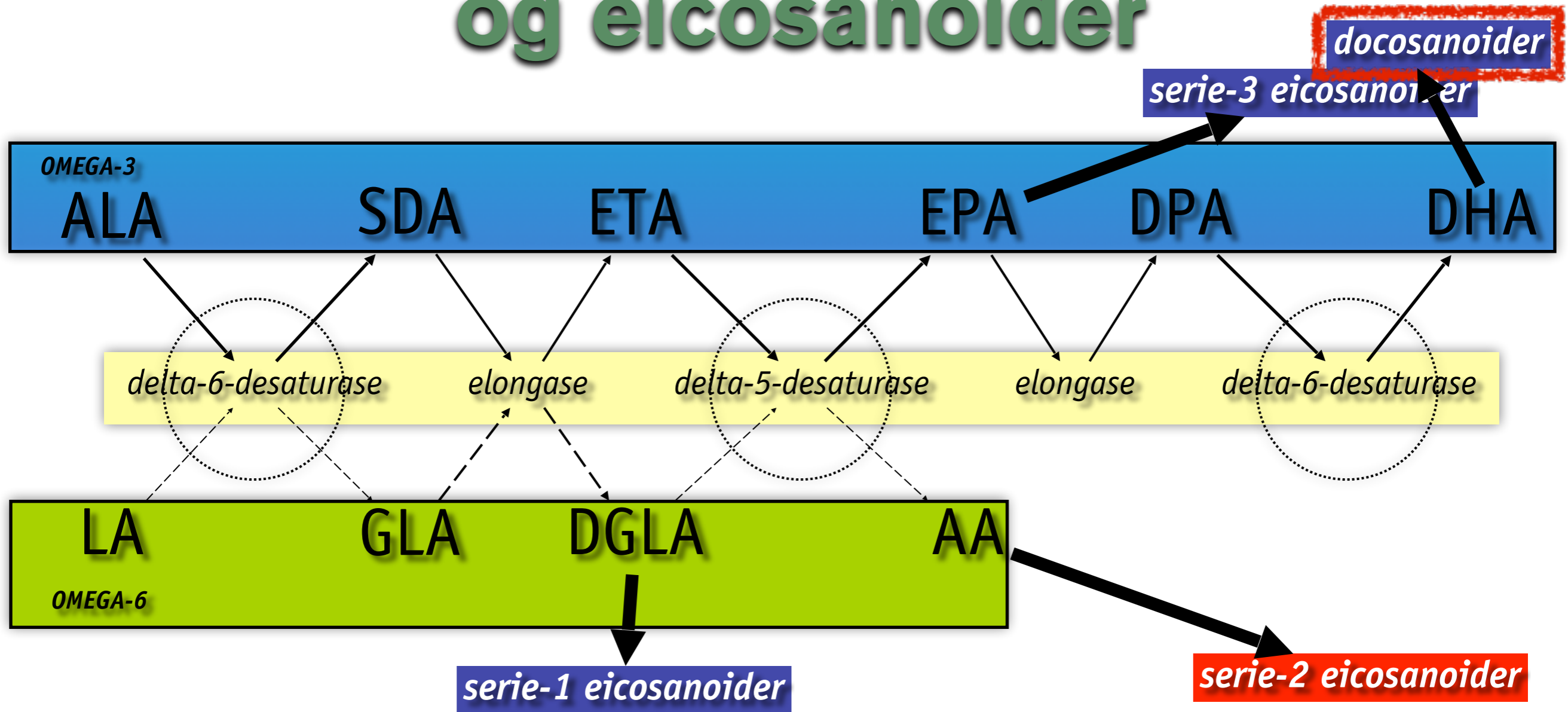
Protein- kilder

- Fisk, skaldyr og rogn
- Proteinrige syrnede mejeriprodukter: Skyr, hytteost, græsk yoghurt
- Æg
- Fjerkræ
- Vildt
- Indmad
- Proteinpulver
- Bælgfrugtpasta
- Tofu, tempeh og natto
- Udblødte og kogte tørrede sojabønner
- Teksturerede og ekstruderede soja- og ærtebites
- Redeligt rødt kød ... evt. i mindre mængder
- **Stop/hold igen med processerede, konserverede, røgede og (nitrit)saltede kødprodukter**
- **Hold igen med sukkersødede og/eller fede mejeriprodukter**

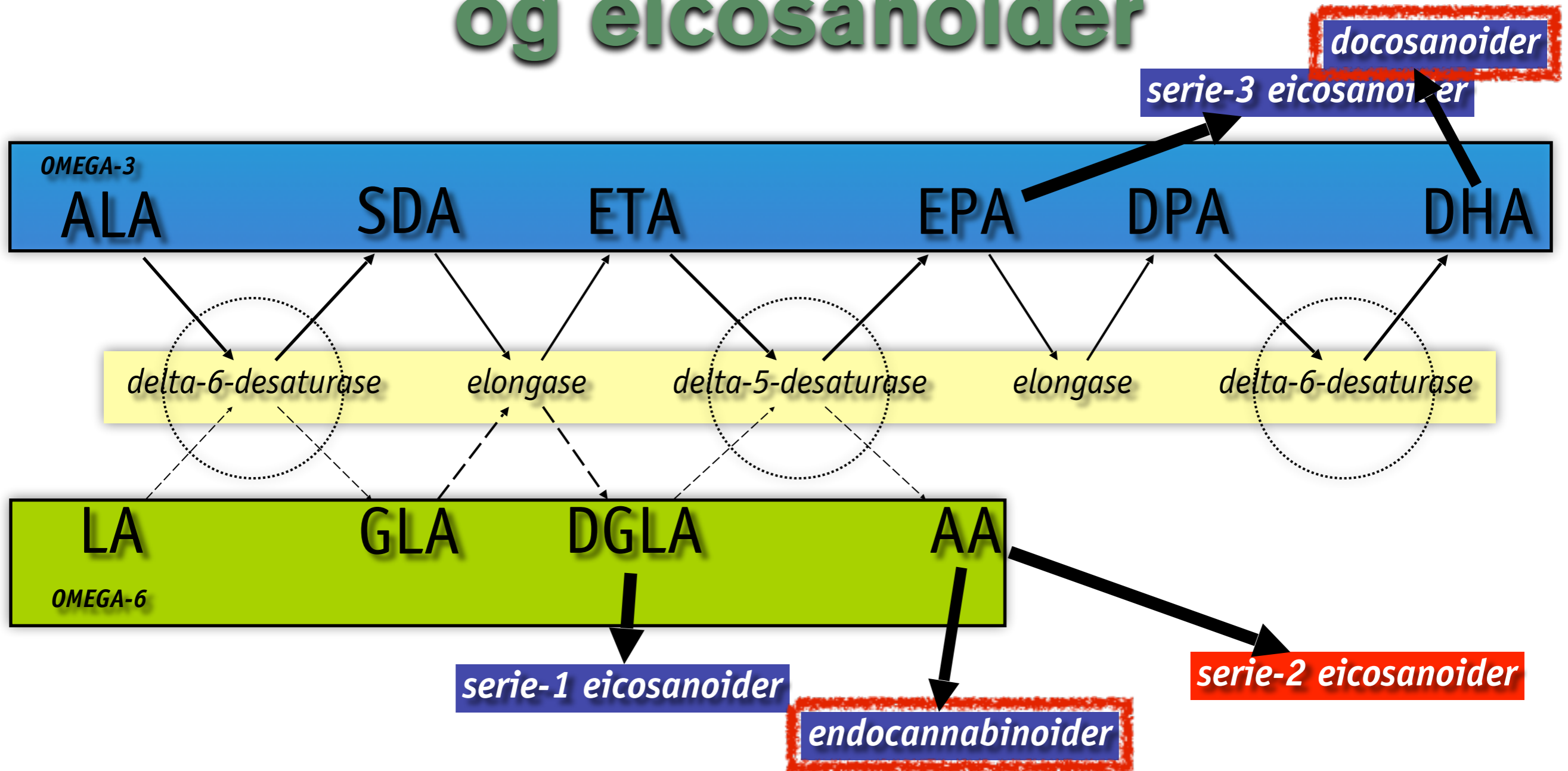
Omega-3 og omega-6 fedtsyrer og eicosanoider

Omega-3 og omega-6 fedtsyrer og eicosanoider

Omega-3 og omega-6 fedtsyrer og eicosanoider

***Gå efter et omega-3 indeks på
8-12 %***

***Gå efter et omega-6:omega-3
forhold på max. 5:1***

	Fedtsyre	Type	Dine værdier	Recommended range plasma-values	Potential health effects with too high values	
1	Palmitinsyre (PA) C16:0	Mættet	21,5	20 - 27	Forøget risiko for hjerte-kar-sygdomme	
2	Stearinsyre (SA) C18:0	Mættet	14,1	8 - 12	Vigtig for en sund hud. Kan ofte findes i hudprodukter	
3	Oleinsyre (OA) C18:1	Umættet Omega-9	18,9	15 - 25	Kan reducere blodtrykket og reducere risikoen for hjerte-kar-sygdomme	
4	Linolsyre (LA) C18:2	Umættet Omega-6	24,1	20 - 30	En essentiel fedtsyre er vigtig for udviklingen af en sund hud - men kan give ulcerøs colitis i for høje koncentrationer	
5	Alfa linolsyre (ALA) C18:3	Umættet Omega-3	0,38	0,2 - 0,6	Kan reducere risikoen for hjerte-kar-sygdomme	
6	Gamma linolsyre Acid (GLA) C18:3	Umættet Omega-6	0,24	Ikke defineret	Kan reducere hudsymptomer ved eksem	
7	Dihomo-gamma-linollesyre (DGLA) C20:3	Umættet Omega-6	1,49	0,5 - 1,2	Har antiinflammatoriske og antikoagulationsvirkninger	
8	Arachidonsyre (AA) C20:4	Umættet Omega-6	12,9	4 - 8	Kan reducere risikoen for hjerte-kar-sygdomme. Kan forbedre insulinfølsomheden. Kan forbedre betændelsestilstand	
9	Eicosa-pentansyre (EPA) C20:5	Umættet Omega-3	0,97	1 - 7	Virker anti-inflammatorisk	
10	Docosa-pentansyre (DPA) C22:5	Umættet Omega-3	1,77	0,8 - 2,0	Ingen åbenlyse sundhedsfordele observeret	
11	Docosa-hexansyre (DHA)	Umættet Omega-3	3,59	2 - 7	Strukturelle membranfunktioner. Vigtig til udvikling af hjernen.	

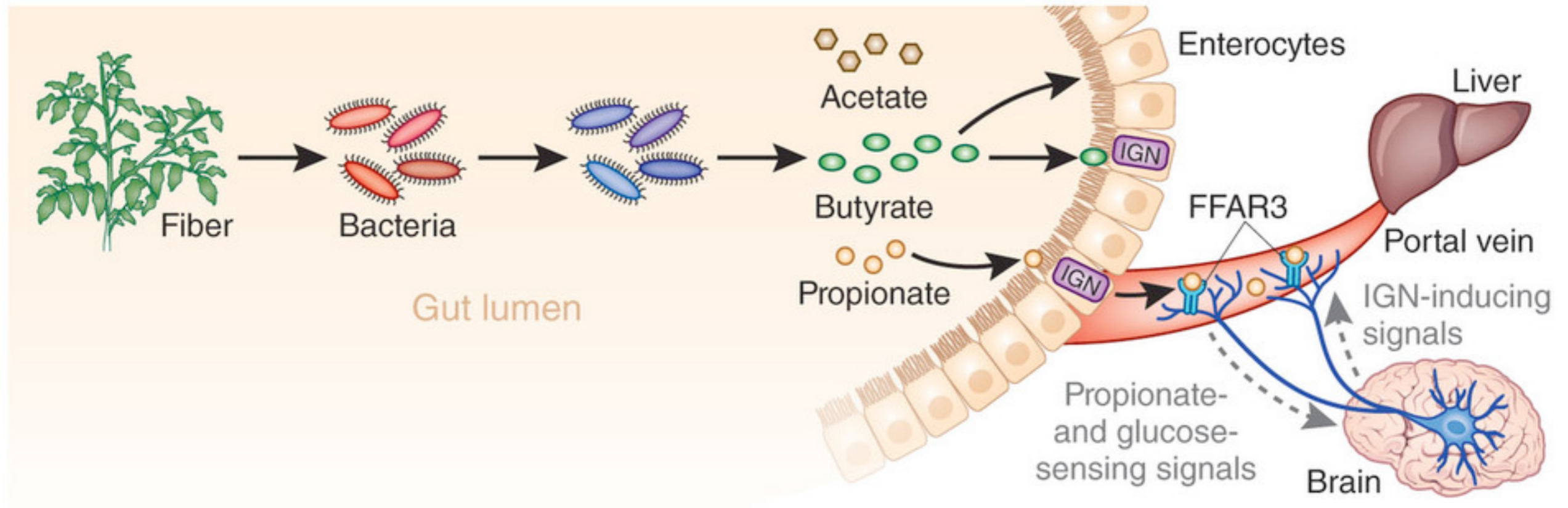
“SUNDT” FEDT

- Spis fisk (eller rogn) **dagligt** fremfor 2-3 gange ugentligt
  - DHA og EPA
- Spis hørfrø, hørfrøolie, valnødder, valnøddeolie, hampefrø, hampefrøolie, chiafrø, chiafrøolie og/eller koldpresset rapsolie dagligt
  - Alfa-linolensyre
- Få gamma-linolensyre (GLA) hver dag
  - Hampefrø og hampefrøolie, kæmpenatlysolie, lægehjulkroneolie

“SUNDT” FEDT

- Få monoumættet fedt
  - Omega-9 fedtsyrer
  - Omega-7 fedtsyrer
- Spis 1-2 håndflader mandler, nødder, frø og kerner dagligt
- Spis avokado regelmæssigt
- Hold dig til koldpressede vegetabiliske olier
  - Oliven, sesam, mandel, hasselnødde, avocado, macadamia

Kortkædede fedtsyrer

HOLD IGEN

UNDGÅ

- Branket fedt
- Meget fedtrige fødevarer med mættet fedt
- Bearbejdede og raffinerede vegetabiliske fedtstoffer

Grøntsager + bær + frugter

- *Brassicaceae*
- *Allium*
- Bær
- Rodfrugter
- Citrusfrugter
- Grønne blade
- Middelhavskrydderierne
- Grønne ærter og bønner
- Svampe
- Gurkemeje
- Ingefær
- Galangal
- Tomater
- Granatæble
- Blommer
- Mørke vindruer
- Tranebær
- *Apiaceae*
- Græskar
- Grøn og hvid te
- Stenfrugter
- Brøndkarse

Fyto- steroler

- Avokado
- Mandler, nødder, frø og kerner
- Fuldkorn
- Sojabønner
- Andre bælgfrugter
- Koldpressede og uraffinerede vegetabiliske olier

E-vitamin “au naturel”

- Mandler, nødder, frø og kerner
- Kim fra fuldkorn
  - Hvedekimolie
- Avokado
- Oliven
- Ekstra jomfru/koldpressede og uraffinerede vegetabiliske olier

Polyfe- noler

- Oliven og god olivenolie
- Kapers
- Grøn og hvid te samt matcha
- Bitre grøntsager og salater
- Citrusfrugter (de æteriske olier i skrællen)
- Sort (filter)kaffe
- Kakao
- Bær (især de mørke)
- Blommer
- Mørke vinddruer
- Tranebær
- Gurkemeje
- Granatæble
- Rødløg, rødkål og røde æbler
- Røde og sorte linser, bønner og quinoa
- Sort kommen, sorte sesamfrø, nigellafrø
- Blå og lilla kartofler og søde kartofler
- Lakrids

Collagen

- Whole chicken soup
- Simreretter på udskæringer med meget bindevæv
  - Oksehale, kalvetunge, osso bucco, okseespidsbryst o.l.
- Fiskesuppe med hele stykker/skiver af fisk med skind og ben
- Fiskeskind

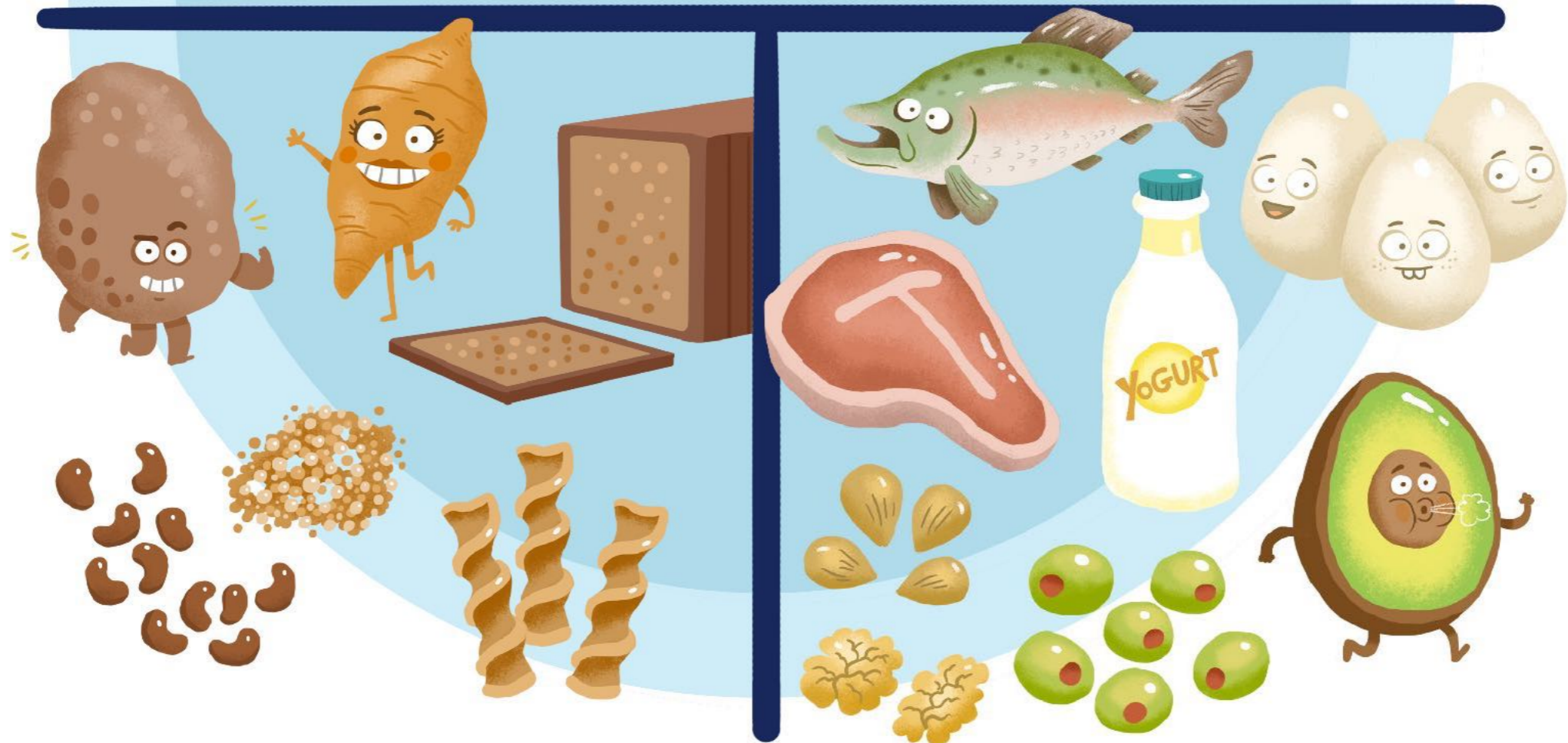

Probiotiske fødevarer

- Syrnede mejeriprodukter
  - Dyremælk
  - Plantemælk
- Mælkesyregærede grøntsager
  - Surkål
  - Kimchi
  - Grøntsagssaft

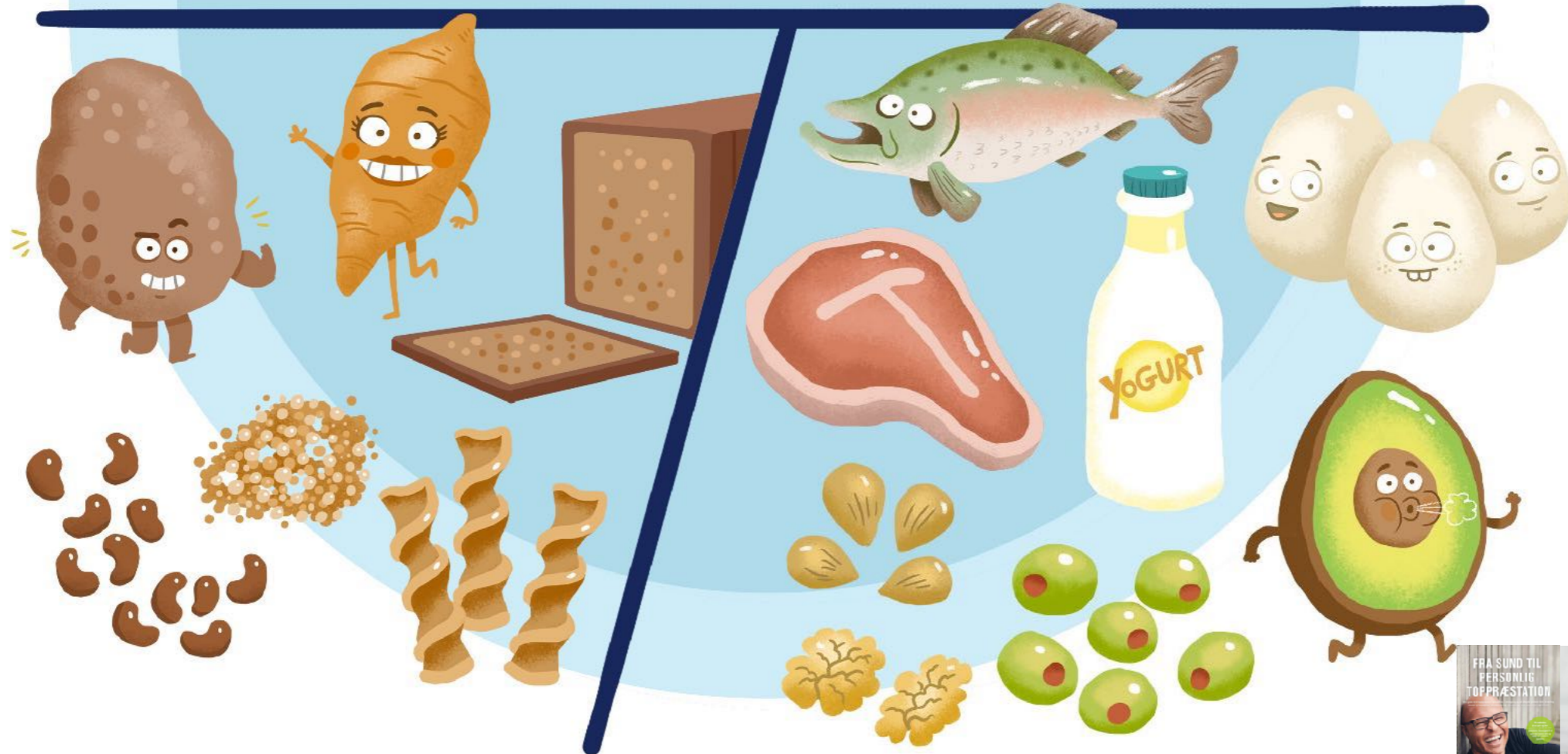
- Kombucha
- Kefir
- Brottrunk
- Surdejsbrød

PRAEBIOTISKE FØDEVARER

PRAEBIO TIKA

- Resistent stivelse
- Pektin
- Bælgfrugter
- Fructaner
- Galaktooligosakkarider (GOS)
- Laktose
- Fermenterede fødevarer med mælkesyre og kortkædede fedtsyrer
- Vegetabiliske proteinkilder
- *Sunde fedtstoffer*

Blod-sukker

- Langtidsblodsukker (HbA1c)
  - 48 mmol/mol eller over = diabetes?
  - 44-47 mmol/mol = prædiabetes
  - 40-43 mmol/mol = stadigvæk højere end godt er
  - 30-39 mmol/mol = idealområdet
- Fasteblodsukker
  - Ideelt set under 5,6 mmol/L
  - Mellem 5,6 og 6,0 mmol/L = over det idelle
  - 6,1-6,9 mmol/L = prædiabetes
  - 7,0 mmol/L eller højere = diabetes?
- Eftermåltidsblodsukker
  - Alt op til 8,5 mmol/L er helt OK
  - 10,5 mmol/L eller højere er skade

Glykosylering - Karamelisering

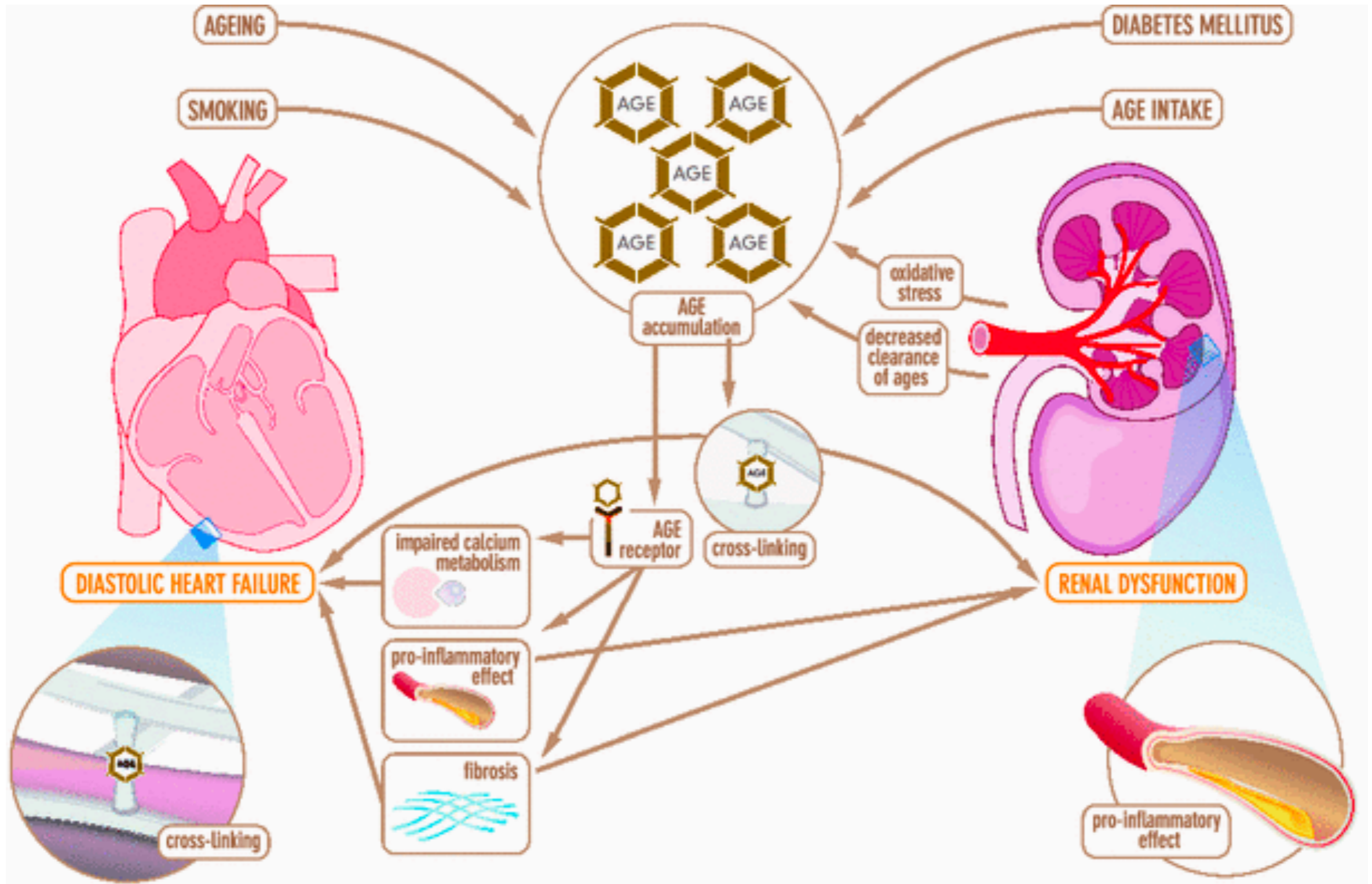
Glykosylering - Karamelisering

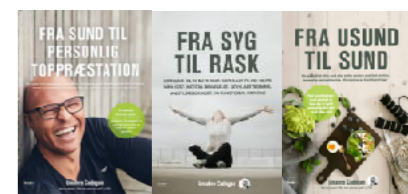
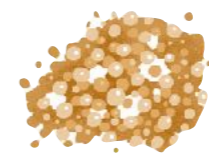
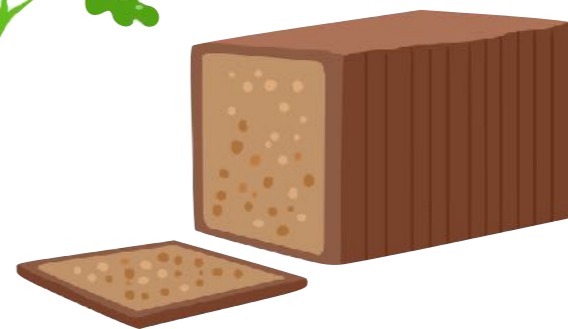
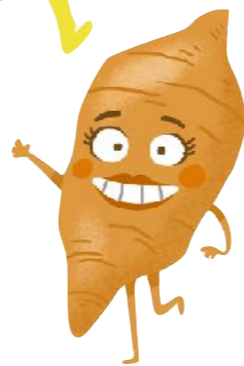
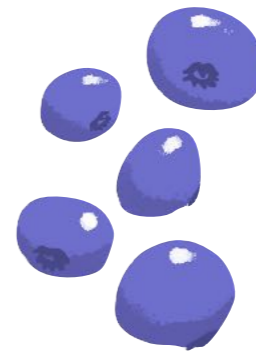
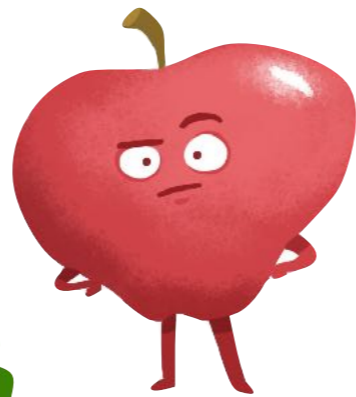
Glykosylering - Karamelisering

“ALDRING” & “RASERI”

- Advanced Glycosylation End-products = A.G.E. = AGE = “Aldring”
- Receptors for Advanced Glycosylation End-products = R.A.G.E. = RAGE = “Raseri”

***KALORIER...SMÅ “SATANER”
DER I LØBET AF NATTEN VASKER
ALT ENS TØJ FOR VARMT OG
TØRRETUMBLER DET, SÅ DET
KRYBER OG BLIVER FOR SMÅT!***

FASTE?

“Ægte” faste

- Mindst 3 døgn
  - Mindre end 3 døgn virker primært via kalorierestriktion
  - Mindre end 3 døgn er time-restricted eating fremfor faste
- Max. effekter fra 72-120 timer (3-5 døgn)
- *“Hangry” problematikken*

DINE SUNDHEDSLEKTIER TIL I MORGEN

- Hvilke(n) af K.R.A.M.S.S.S.-faktorerne har du allerede styr på
- Hvilke(n) af K.R.A.M.S.S.S.-faktorerne er uudnyttet sundhedspotentiale for dig?
- Spiser du allerede efter T-tallerken-modellen?
- Skal du justere på T-tallerkenmodellen?
- Har du styr på dit fedtindtag og din fedtsyrebalance?
- Skal du have styr på dit kalorieindtag?
- Er faste evt. relevant for dig?
- Del dine tanker i kommentarfeltet på opslaget i Facebookgruppen!

**VI SES I MORGEN
AFTEN KL. 20:00-21:00**